

PHILOSOPHICAE,

QVAS

Dei Opt. Max. ductu & auspiciis,

Præfide IOAN. ADAMSONIO, ad diem IIII. Non.

Augusti, in Aed. sacra Regii Collegii tueri conabi-

mur adolescentes 35. ex Scholis EDIN-

BURGH Philosophicis hoc

1600. anno emit-

tendi.

Adamus Brucens.

Alexander Ambrosius.

Alexander Cassius.

Alexander Mennerthens.

Alexander Inglishus.

Alexander Kinnerius.

Alexander Lausonius.

Andreas Hamiltonius.

Georgius Johnstonus.

Georgius Scharpus.

Heitor Raper.

Henricus Sibbaldus.

Jacobus Bischoptus.

Jacobus Camerarius.

Jacobus Maxwellus.

Jacobus Reidus.

Ioachimus du Bonchet.

Ioannes Bardinus.

Ioannes Gibbisonus.

Ioannes Laksonus.

Ioannes Michelhillus.

Ioannes Ogilvius.

Ioannes Veichens.

Patricius Crichtonius.

Patricius Dunbarnus.

Patricius Hayns.

Patricius Tullochus.

Petrus Primrosius.

Robertus Fosterus.

Robertus Quhyllus.

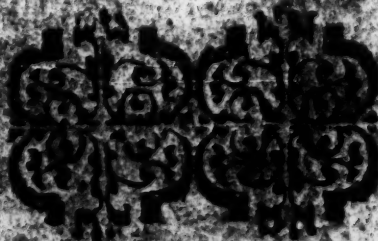
Samuel Cockburnus.

Theodorus du Bauch.

Thomas Belus.

Thomas Morus.

Thomas Eglishus.

EXCVDEBAT EDINEBURGH

ROBERTVS CHARTERIS

Typographus.

1600.

NOBILISSIMO,
HONORATISSIMO,
prudencia, & eruditione præstan-

tissimo viro, ALEXANDRO SETONIO, Domino
FYVIE, *supremi Senatus Præsidi, Urbis EDINBURGI*
Præsecto, &c. Adolescentes Magisterij Candidati S.

Quam debemus utrique, Amplissimo Dominorum Iustitia ac Iurecon-
sultorum Collegio, Urbique florentissima, huic, quia fundavit primùm
& constituit, illi, quia subsidys constabilivit Academiam hanc, qua
nos rudes suscepit, educavit, & nunc eruditione provectiores, ac rinde
donatos emissura est, in te unum, qui utriusque, divino numine, corripheus, iure
optimo debet redundare gratia. Idcoque, quas ad eruditionis specimen exhiben-
dum, die statò & conditò congressui Philosophico, disputandas proposuimus The-
ses, sub tui nominis auspicio in celebrem docturum synodum impetendas percipi-
mus prodire. Nec verò eo nos consilio munusculum levius se istud tua Celsitudi-
ni offerre arbitraris, quòd lucit tua tam in se splendida, his tyrocini nostri progym-
nasmatis radium aliquem addere conemur: sed eo potius, ut à luce tua diatriba
nostra splendorem aliquem conciliemus: & ut suprema Curia simul & Urbis am-
plitudini, in tua unius dignitate coeunti, nutricaminis, quo in nutritio Academia
vestra sinu fructifera, gratiam agentes, duos, quod aiunt, parietes de una fidelia
dealbemus. Accipiat igitur tua Celsitudo hoc quicquid est munusculi, eà animi
benevolentia, qua matrem nostram soles Academiam, quam licet hactenus per
se valde tibi commēdatam, & nos iubet à te adhuc valdius tua Cels.
commendare: ut potestatis tua, eruditionis insignibus ornatissime, & eruditionis,
potestatis præsidijs adbenè merendum de omnibus qui Minerva merent instruc-
tissima, fructus communes magis magisque percipiat, & te summum patronum
suum, ac Mecœnatem agnoscat, prædicetque. Bene valeas, vir illu-
strissime, & diu feliciter vivas.

THESES LOGICAE.

EMO sana mentis dixerit calceum, fraxum, nauem, & alia id genus instrumenta expetenda per se amota utilitate ad aliud.

App. 1. Ergo multò minus per & propter se expetendæ sunt, quæ in his fabricandis occupantur, mechanicæ & libero homine indignæ artes *σκευοτομικη, χαλιδιοποιητικη, ναυπηγικη.*

2. Adeoque non ita recte omnes artes mechanicas censent nonnulli mentis habitus principales, per se amota utilitate ad aliud expetendas.
3. Minus etiam recte contendunt, solos principales mentis habitus, qui per se aliquid dignitatis habent, ab Aristotele 6. Ethic. enumerari, eoque Logicam illis minimè accensendam, cum vno ore omnes, vt par est, fateantur eam plerisque omnibus artibus mechanicis præferendam, & homine libero, ac ingenuo plurimò digniorem.
4. Quin itaque asseramus enumerationem illam habituum mentis, plenam esse, & omnes numeros habere, adeoque sub aliquo illorum habituum, qui præter Artem nullus esse potest, Logicam claudi: quod & ipsum clamat Artis definitio, quæ tota quanta quanta competit in Logicam.
5. Vt non sit ars omnis, ne proprie dicta quidem, principium operandi in materiam externam.

I I. A systemate Logico, vel in gremio gestato, vel etiam in memoria reposito, nemo homo bonus Logicus appellabitur.

1. Non est ergo illa, quæ pro systemate conscriptorum à quoquam authore præceptorum, sed quæ pro habitu, & habilitate mentis humanæ sumitur, primaria, naturam Logicæ declarans, & possidentem scientis titulo insigniens, Logicæ significatio.
2. Non omni videntur reprehensione vacare Ramæi, qui Logicam esse systema confarcinarum præceptionum perpetuò clamitantes, habitum Logicæ, vel ignorant, vel nosse se dissimulant, vt cum minus queant ex huius, ex illius saltem possessione Logici appellentur.

THESES LOGICÆ.

III. Logica primæ & naturalis suæ hypostaseôs ratione, est habitus mentis simplex & indiuiduus.

1. Aerem itaque cecideris, si primæ suæ hypostaseôs respectu, eam in partes diducere coneris.
2. Naturam Logicæ rimantibus, distincta homonymia, Systema Logicum definiendum primùm, dividendum deinde: nec secus est in cæteris Disciplinis faciendum.
3. Nec satis consultò videntur interpretes Aristotelis non pauci, Logicæ naturam ex professo indagantes, eam ubi habitum mētis, &c. nulla secundæ hypostaseôs, quæ in chartis est, facta mentione, definiuissent, continuò diuisionem Logici Systematis subiunxisse.

IIII. Totum diuisum debet cadere in partes primò diuidentes.

1. Non est igitur bona illa, etsi à plerisque recepta, Systematis Aristotelici partitio, in partem Communem, de Syllogismo seu secundis notionibus in communi, & Propriam de Syllogismi speciebus, Philosophemate, Epichiremate, Sophismate: cum Liber Categoriarum, qui omnium, etiam ita diuidentium, calculo pars est Organi Aristotelici, illa diuisione non contineatur.
2. Nostro igitur, & saniorum interpretum iudicio diuideris Logicam Aristotelicam, in partem vnā, quæ de rebus primis: alteram, quæ de secundis pertractat notionibus: & hanc rursus præfata diuisione subdiuideris.

V. Πότεν tempus querit.

1. Prædicatio τὸ ποτὶ temporis prædicatio est.
2. Tempus reddendum est Categorix τὸ ποτὶ, a qua nimis diu exulauit.

VI. Illa sunt quanta per se, quorum intuitu, a ratione alia quanta dicuntur.

1. Cùm igitur a Tempore actio dicatur quanta, vt annua, tridua, tres horas longa, suadente ratione tenemus Tempus esse quantum per se, eoque nec eliminandū ē Categoria quantitatis.
2. Quapropter asseuerans Philosophus 18. cōtext. lib 5. Metaph. Tempus esse quantum per accideus, non durationem, extensionemue, sed continuitatem respexisse videtur, quæ Motui, & Tempori a magnitudine & spacio tribuitur.

VII. Arist.

THESES LOGICÆ.

VII. *Arist. 5. Phys. nulla alia de causa Motum statuit in tribus illis Categorijs, Quanto, Quali, & Vbi, nisi quod eius termini in iisdem reperiantur.* Cum igitur Motus secundum locum, quem in Categoria *πὺ* collocavit, terminus sit Locus, quin tandem aliquando diurnam post captiuitatem, in patria familia *τῇ* postliminio recipiatur Locus: vt relicta Quantitate apud quam otiosus delitescit, proprio munere suo fungatur loco.

VIII. *Τῶν πρώτων θατέρω μεταβάλλοντος ἰνδύχεται ἀληθείαν δαίτερον μηδὲν μεταβάλλον. 5. Physic Text 10.*

1. Potest Relatio ad subiectum accedere, vel ab eodem recedere, sine omni mutatione subiecti.
2. Ideoque cum nobilibus Philosophis Relationem a fundamento non realiter differre statuentes, nisi aduersa ratione, in quorundam verba iuremus, formaliter acceptam realem entitatem nullam habere asseremus.

IX. *Τὸ εἶναι σημαίνει καὶ τὸ εἶναι, ὅτι ἀληθές, τὸ δὲ μὴ εἶναι ὅτι οὐκ ἀληθές, ἀλλὰ ψ. ὅδ' ὁμοίως καὶ ἐπὶ παραφάσεως καὶ ἀποφάσεως. Lib. 3. Metaph. Text. 14.*

1. Cum omni verbo *τὸ εἶναι* includatur, verum significabit verbum vnumquodque.
2. Vnde quatuor asserimus esse verbi vires, copulandi rem attributam cum subiecto, ad significandi tempus, significandi rem attributam & denotandi veritatem, quæ quoniam in compositione & diuisione consistit, in doctrinam de Enunciatione reiiicitur ab Aristotele.

X. Cum affirmet Aristoteles, (a) nullam sine Verbo Enunciationem esse: & quod tertium adiacens, & copula verbalis appellari consuevit *EST* vocet (b) *προσκατενηγορημένον*, sitque (c) idem attributum in Enunciationibus, quæ ex verbo vocant adiectiuo, manentibus & resolutis: vt verb. g. in his *Homo ambulat, currit*: & in his, *homo est ambulans, currens*, manifestum est, sequendo rationis ductum & Aristotelis, verbalem, quam vocant, copulam non esse ab attributo secernendam.

(a) cap. 6 & 10. de Interpret. (b) cap. 10. ibid, (c) cap. 12 ibid.

1. Vnde minuenda venit eorum sententia, qui Enunciationis partes tres distinctas statuunt, Subiectum, Attributum, & Copulam verbalem.
2. Quodque inde efficiunt, Verbum fungens officio Verbi, non tantum significationem, sed etiam ad significationem posse deponere, quod enim Verbum sic nuncupare placet, verbum reuera (d) non est Aristoteli. (d) cap. 3. de interpr.

THESES LOGICÆ.

3. Quin itaque arctè teneamus Enunciationis simplicis *πρὸς τὴν ὑπόστασιν* partes duas esse, & tantum duas, Subiectum & Attributum, quod semper verbum est, omnibus verbi officiis fungens, nec præterea in Enunciatione esse ullam copulam.

4. Vnde sicut cui est nomen vnum impositum, CURRIT, AMBULAT, ita etiam cui non, EST ANIMAL, EST SUBSTANTIA, Verbum & Attributum vnum est.

XI. *Aristoteli DEVS est omnis mutationis expers. 8. Phys, cap, 5, & 6: Et cap, 7, lib, 12, Metaph,*

1. In Deum cognitionis incrementum cadere non potest.

2. Præsciuit, & prouidit Deus omnia ab æterno. 2. de Cælo text. 56

3. Deo omnis affirmatio, & negatio determinatè vera est, vel falsa.

4. Deo omnia sunt necessaria.

5. Contingentia & fortuita nulla sunt nisi respectu nostri, qui veram causarum catenam ignoramus, & respectu causarum indefinitarum secundum naturam suam indefinitè & contingenter agentium.

6. Quapropter Aristotelem de futurorum contingentium veritate disputantem nostram solummodo cognitionem respexisse certum est.

7. Ideoque diuinas de rebus futuris prædictiones, cum Aristotelica de futuris contingentibus doctrina, asseueramus conuenire.

XII. *Subiectum Enunciationis modalis est effatum vnum, singulare, simplex, aut factum ex simplicibus.*

1. Vnde efficitur propagari Enunciationem modalem, & multiplicari tam numerosa sobole quàm simplicem, per terminorum nimirum infinitationem, diuersam quantitatem, & temporis differentias.

2. Et subiecti respectu omnem esse singularem, vniuersalem nullam.

3. Vt non sit in Modalibus vniuersalitas aut particularitas a subiecto, quemadmodum in simplicibus *πρὸς τὴν ὑπόστασιν*, sed a tempore denotato, æstimanda.

4. Vniuersales itaque censueris, quæ per tempus totum, Particulares, quæ per temporis partem rem ponunt, aut tollunt, has negantes, illas affirmantes.

5. Quocirca vniuersales sunt omnes quæ affirmant necessarium

&

THESES LOGICÆ.

& impossibile, & omnes quæ negant possibile & contingens: particularium ratio esto contraria.

6. Vnde euenit posse enunciationem, quæ ratione formæ est negata, temporis respectu affirmare, & contra.

XIII. Ex veritatis & falsitatis iudicio in contradicentibus, contrariis, & subcontrariis, manifestum est, ut contradictio à negatione modi, ita contrarietatem petendam esse à negatione verbi, quo dictæ partes copulantur.

1. Itaque in contradicentibus conformitas est in dicto, & repugnantia in modo, in contrariis & subcontrariis repugnantia est in dicto, & in modo conformitas.

2. Adeo ut vertatur contradictio inter affirmantem & negantem: contrarietas & subcontrarietas inter affirmantem utramque, aut utramque negantem.

XIII. Possibile (de contingente ratio eadem) & impossibile ἀντισπαιρῶν, necessarium & impossibile ἰναρτίον, sensum habent ἰναρτίον.

1. Possibile & impossibile ἀντισπαιρῶν, necessarium & impossibile ἰναρτίον se mutuò consequuntur.

2. Necessarium & possibile ἀντισπαιρῶν ἢ ἰναρτίον, h.e. ita ut si in altero Modus affirmetur, in altero negetur: idem iudicium de Dicto.

XV. Si perstitisset homo in primæva illa integritate, affectiones rerum sciuisset per proprias proximasque causas, secundum sciendi modum ab Aristotele in Analyticis Poster. ingeniosissime simul & sapientissime enarratum, nec ullam, nisi forte illam ἀκριβέστεραν ἐκείνην exactiorem notitiam habuisset.

Etsi non ita multas (quæ nostra est ignorantia) ea accuratatione, quam requirit Aristoteles, præditas habeamus demonstrationes, non tamen idè Doctrina illa Analytica censenda est inutilis, sed suspiciendus potius diuinus Philosophus, maximæque ei gratiæ sunt agenda, qui expressam Ideam exactæ & perfectæ scientiæ nobis posuit ob oculos, ut eius amore capti & definiti, remis velisque, quod aiunt, contenderemus ad eam, h.e. perfectionem cognitionis consequendam.

XVI. Non in naturalibus duntaxat, sed etiam spiritualibus in rebus sunt effectus, eorum subiecta, & causæ proxima.

Cum non etiam Paulinæ ἀποδείξεως ἀντιπαρῶν, astipulante doctissimorum Theologorum turba, ad Analyticum Aristotelicæ eruditionis modum, revocandæ sunt & exigendæ?

THESES LOGICÆ.

3. Quin itaque arctè teneamus Enunciationis simplicis *πρὸς τὴν ὑπόθεσιν* partes duas esse, & tantum duas, Subiectum & Attributum, quod semper verbum est, omnibus verbi officiis fungens, nec præterea in Enunciatione esse ullam copulam.

4. Vnde sicut cui est nomen vnum impositum, *CURRIT, AMBULAT*, ita etiam cui non, *EST ANIMAL, EST SUBSTANTIA*, Verbum & Attributum vnum est.

XI. Aristoteli DEVS est omnis mutationis expers. 8. Phys, cap, 5, & 6: Et cap, 7, lib, 12, Metaph,

1. In Deum cognitionis incrementum cadere non potest.

2. Præsciuit, & prouidit Deus omnia ab æterno. 2. de Cælo text. 56

3. Deo omnis affirmatio, & negatio determinatè vera est, vel falsa.

4. Deo omnia sunt necessaria.

5. Contingentia & fortuita nulla sunt nisi respectu nostri, qui veram causarum catenam ignoramus, & respectu causarum indefinitarum secundum naturam suam indefinitè & contingenter agentium.

6. Quapropter Aristotelem de futurorum contingentium veritate disputantem nostram solummodo cognitionem respexisse certum est.

7. Ideoque diuinas de rebus futuris prædictiones, cum Aristotelica de futuris contingentibus doctrina, asseueramus conuenire.

XII. Subiectum Enunciationis modalis est effatum vnum, singulare, simplex, aut factum ex simplicibus.

1. Vnde efficitur propagari Enunciationem modalem, & multiplicari tam numerosa sobole quàm simplicem, per terminorum nimirum infinitationem, diuersam quantitatem, & temporis differentias.

2. Et subiecti respectu omnem esse singularem, vniuersalem nullam.

3. Vt non sit in Modalibus vniuersalitas aut particularitas a subiecto, quemadmodum in simplicibus *πρὸς τὴν ὑπόθεσιν*, sed a tempore denotato, æstimanda.

4. Vniuersales itaque censueris, quæ per tempus totum, Particulares, quæ per temporis partem rem ponunt, aut tollunt, has negantes, illas affirmantes.

5. Quocirca vniuersales sunt omnes quæ affirmant necessarium

&

THESES LOGICÆ.

& impossibile, & omnes quæ negant possibile & contingens: particularium ratio esto contraria.

6. Vnde euenit posse enunciationem, quæ ratione formæ est negata, temporis respectu affirmare, & contra.

XIII. Ex veritatis & falsitatis iudicio in contradicentibus, contrariis, & subcontrariis, manifestum est, ut contradictio à negatione modi, ita contrarietatem petendam esse à negatione verbi, quo dicti partes copulantur.

1. Itaque in contradicentibus conformitas est in dicto, & repugnantia in modo, in contrariis & sub contrariis repugnantia est in dicto, & in modo conformitas.

2. Adeo ut vertatur contradictio inter affirmantem & negantem: contrarietas & subcontrarietas inter affirmantem utramque, aut utramque negantem.

XIIII. Possibile (de contingente ratio eadem) & impossibile ἀντιπαριστά, necessarium & impossibile sensum habent ἑαυτῶν.

1. Possibile & impossibile ἀντιπαριστά, necessarium & impossibile ἑαυτῶν se mutuò consequuntur.

2. Necessarium & possibile ἀντιπαριστάς ἢ ἑαυτῶν, h.e. ita ut si in altero Modus affirmetur, in altero negetur: idem iudicium de Dicto.

XV. Si perstitisset homo in primæua illa integritate, affectiones rerum sciisset per proprias proximasque causas, secundum sciendi modum ab Aristotele in Analyticis Poster. ingeniosissime simul & sapientissime enarratum, nec ullam, nisi forte illam ἀκριβέστερον exactiorem notitiam habuisset.

Etsi non ita multas (quæ nostra est ignorantia) ea accuratione, quam requirit Aristoteles, præditas habeamus demonstrationes, non tamen idè Doctrina illa Analytica censenda est inutilis, sed suspiciendus potius diuinus Philosophus, maximæque ei gratiæ sunt agenda, qui expressam Ideam exactæ & perfectæ scientiæ nobis posuit ob oculos, ut eius amore capti & deliniti, remis velisque, quod aiunt, contenderemus ad eam, h.e. perfectionem cognitionis consequendam.

XVI. Non in naturalibus duntaxat, sed etiam spiritualibus in rebus sunt effectus, eorum subiecta, & causa proxima.

Cum non etiam Paulinæ ἀποδείξεις πνευματικαί, astipulante doctissimorum Theologorum turba, ad Analyticum Aristotelicæ eruditionis modum, revocandæ sunt & exigendæ?

THESES POLITICÆ.

XVII. Aristoteles cap. 9. lib. Elench. ex eo, quod cuiusque scientis sit cognoscere & expendere Elenchos suæ artis, tam veros, quam falsos & duntaxat apparentes, colligit ad Dialecticum spectare communes Elenchos, quæ sub nullam cadunt artem specialem, h.e. generales πέντες τὸ διὰ γεν, siue veros, siue tantum apparentes, tractare & cognoscere.

1. Vel quis non videat vnâ Dialecticam disciplinam esse dialectici Syllogismi veri & apparentis, h.e. Epichirematis, & Sophismatis, quemadmodum Apodictica vna est Philosophematis & Pseudographematis?
2. Partesque Dialecticæ Aristotelicæ duas esse, priorem de Dialectico Syllogismo libris Topic. posteriorem de Sophistico, libro Sophist. Elench. quem ad Dialectici institutionem in benè aptèque respondendo conscriptum concedunt vel aduersarii?
3. Et prudenter Aristotelem hos libros communi Proœmio, & Epilogo communi circumsepsisse?

XVIII. Ridiculus esset qui quod totum scriptioni destinatum est tempus in pena aptanda contereret, & omnino qui vniuersam vtendi occasionem in instrumento fabricando collocaret.

Qui in quæstiunculis de notionibus logicis vtrò citròque ventilandis, Philosophia disquisitione neglecta, se discruciant, in quos rerum æstimatores iudicamus.

Theses Politicæ.

1. **V**IR prudens & Politicus, salutariter & ex usu publico Rempub. administrans, leges ponit, præmia & pœnas decernit, vt ciues honestis actionibus assuefaciendo bonos efficiat, h.e. moralium virtutum habitibus imbuat, atque ita per undosum hoc vitæ salum, prudentia, tanquam clauo, ad tranquillum felicitatis portum perducatur peruehatque.

1. Politicæ operationis subiectum est sedes Virtutum Ethicarum h.e. anima per se quidem rationis expers, obtemperans tamen rationi: Finis propinquus, eiusdem Virtutibus Ethicis exornatio: remotus atque ad eò omnium rerum agendarum vltimus, est Fælicitas, ad quam contendunt ducuntque media, legum latio bonarum, pœnarum prævaricantibus, præmiorum benè & ex legis præscripto rem gerentibus, constitutio, & obediētiae exactio.

2. Le-

THESES POLITICÆ.

2. Legitima Disciplinæ politicæ ordinatio postulat , vt a Fælicitatis notione initio facto , per Virtutes ad ipsas actiones & νομοθεσίαν Analyticè procedatur, quod & ipsum egregiè præstitisse Aristotelem in Libris suis Politicis volventi futurum est clarissimū

I I. Cum in doctrina, quam inscripsit Aristoteles titulo Ethicorum, agatur de moribus & officiis singulorum hominum, qui benè virtutibus instructi utiliter queunt adhiberi, siue ad familia, siue ad Reip. administrationem, eadē operā inibi putamus tractari principia communia vniuersa Philosophia practica.

Maneat igitur vtrorumque sententia , & eorum, qui hanc doctrinam *μονασικὴν* esse volunt, h.e. de institutione singulorum hominum, & eorum qui hic iacta putant, & posita vniuersæ Philosophiæ ciuilis fundamenta, semina, principia: modo qui alterum admittunt non repellant alterum.

I I I. Aristoteles cap. 7. & 8. lib. 10. Ethic. Nicom. Felicitatem theoreticam ab ea quæ in rebus agendis est posita distinguens, sub definitione illa summi Boni primo libro tradita utramque ἀρετὴς contineri ostendit luculenter.

Non sunt igitur audiendi, qui Fælicitatem in morali actione positam definitè ibi sentiunt definitam, præsertim, cum incumbat Politico cognoscere communem vitæ humanæ finem, vt inde eliciat ordinem humanarum actionum, rationem rectam condendi leges, & denique congruentem dispositionem omnium quæ pertinent ad Rempub. e.c. debitam Disciplinarum ordinationem, qua quas in ciuitate scientias esse oporteat, quas quisque discere debeat, & quatenus, statuitur ac præscribitur: cap. 2. lib. 1. Ethic. Nicom. Vnde & Politicus τὸ τέλος ἀρχιτέκτων dicitur, cap. 11. lib. 7. ibidem.

I I I I. Κύριαι δ' εἰσὶν αἱ κατ' ἀρετὴν ἐνέργειαι τῆς εὐδαιμονίας, εἰ δ' ἐναντία τῷ ἐναντίῳ, h.e. ἀδύνατοι. cap 10. lib. 1. Ethic.

Aristoteli, vt Felicitas in actione secundum virtutē, ita Miseria in actione secundum vitium est sita,

V. Τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ψυχῆς ἐνέργεια γίνεται κατ' ἀρετὴν, εἰ δὲ πλεονεξία κατὰ πλὴν ἀρετῆς ἢ τελευτή. Cap. 7. Libri 1. Ethic. contrarium de summo malo iudiciū

I. Aristoteli Felicitas theoretica & absolutè summa, est actio animi secundum Sapientiam virtutem absolutè perfectissimam: miseria & Malum absolute summum, actio animi secundum ignorantiam pravæ affectionis sapientiæ oppositam.

THESES POLITICÆ.

2. Quapropter cum Sapientia h.e. Metaphysica Deum gloriosum principale & penè vnicum habeat obiectum, vnde etiam virtus perfectissima habetur, & præstantissima, Aristoteli Bonum summum, positum erit in Dei Opt. Max. vera cognitione: Malum & Miseria maxima, in pravis & perversis de Deo opinionibus.
3. Vnde liquet, vt ex veritate, ita etiam ex mente Aristotelis, hæreticos, qui omnes neruos intendunt ad veritatem, quæ de Deo est, pervertendam, & hereseis suas tenent præfractæ & malitiosæ, (quod faciunt portentosi illi Pontificii) omnium hominum pessimos esse & miserrimos.

V I. Τα μεγάλα κ' πολλὰ γινόμενα μὲν εὖ μακαριώτερον τὸν εἶον ποίησει. cap. 10. lib. 1. Ethic.

1. Felicitas ergo humana Aristoteli, quod & nos Christiani dicimus, gradus habet perfectionis formæ, adeò vt vnus altero felicius sit & idem seipso temporibus diuersis. Similiter de Miseria statuendum.

2. Cum triplex sit Philosopho conditio humana latitudinis capax beata, misera, media: Felicitas, in quocunque gradu supremæ conditionis consistens, dicetur quidem Bonum summum respectu Bonorum, quæ in media conditione esse solent: at non nisi in eius gradu summo & quasi apice collocata, censebitur Bonum absolute summum, quod in indiuisibili consistit. Nec aliter de Miseria iudicandum.

V II. Οὐκ ἔστιν ἐν ταῖς τύχαις τὸ εὖ ἢ κακῶς. cap. 10. lib. 1. Ethic

1. Non est igitur penes Fortunæ arbitrium, nec Felicitas, nec Miseria, vt possit, vel hanc, vel illam homini adimere, aut tribuere: Cap. 9. 1. Ethic. Nicom.

2. Bona Fortunæ non necessariò requiruntur, vt Felicitas sit, & perficiat habentem: adeòq; nullo necessitudinis nexu cum Felicitate colligantur.

3. Quæ appellat Philosophus (a) Bona ἀναγκαῖα, victus, amictus, per accidens, h. e. ratione vitæ naturalis, quæ sustentanda est, & quæ vocat (b) συνεργὰ κ' χρήσιμα ὀργανικῶς, amici, (c) diuitiæ, politica potentia, ad Felicitatis ornatum, splendorem, & extensionem ad alios desiderantur. (a) Cap. 9. lib. 1. Ethic. (b) ibidem. (c) cap. 8. ibid.

THESES PHYSICÆ.

VIII. Prudentia à naturali indole ortum, ab experientia accrementum accipit & perfectionem, et si à doctrina aliquatenus limetur & interpoletur.

1. Ne mireris, si videas viros foeminis, senes iuvenibus, & ex una natione oriundos, maximam partem, prudentiores iis, qui ex alia.

Theses Physicæ.

I. *Corpus naturam habens, quo æterna & caduca corpora clauduntur, omnium rectè sentientiũ calculo, subiectum statuitur adequatum Physiologia.*

Quapropter, cum prima illa rerum Materia, cui æternitatem attribuit Philosophus, nec totius, nec partis alicuius Physicæ, subiectum esse queat, non immeritò recedimus a sententia eorum, qui asserunt Materiam primam esse ipsum corpus caducũ summum genus synonymum in Categoria substantiæ, quod omnia caduca corpora sua potentia complectitur.

1. *Ad intelligendam Naturæ & Naturam habentis περὶ φύσεως, à qua Physiologia debet proficisci, præmisit Philosophus declarationem principiorum generationis, quibus nomen & ratio Naturæ aliquatenus conveniret: ut videre est ex doctrina Cap. 1. 2. lib. Phys. tradita.*

Ne igitur mireris lib. 1. Physic. Philosophum egisse de solis internis ortus principiis, Privatione, termino a quo, Forma, termino ad quem, & communi utriusque Subiecto: cum Causa Efficiens, materiæ dispositiones, & quęcunque ad generationem extrinsecus concurrunt circumstantiæ, ad περὶ φύσεως Naturæ & Naturam habentis nihil conferre videantur.

III. *Materia perpetuò eadem numero existens infinita vicissitudini formarũ est obnoxia.*

1. A nulla igitur forma, eam, cuius beneficio in rebus esse dicitur, & quę actus entis consuevit nominari, habet existentiam.

2. Cum non possint formæ numero diversæ, eandem numero existentiam tribuere, non assentimur iis, qui omnem existentiam a Forma esse asseverant, & actum entis Materiæ penitus adinere conantur.

3. Ideoque iure inficiamur Materiam esse puram potentiam, nisi

THESES PHYSICÆ.

fortè respectu actus formalis.

IIII. Elementorum σύμβολον, h.e. communem qualitatem habentium, facilius est transmutatio, quàm alternorum, quia in his, non nisi duarum, in illis, unus solūmodo qualitatis mutatione generatio existit. Cap. 4. lib. 2. de Ortu.

1. Vnde luce meridiana clarius est, idem numero accidens manere posse in genito, quod fuit in corrūpendo, Text. 24. 1. de Ortu.
2. Quare, cūm impossibilis sit transitus accidentis de subiecto in subiectum, efficitur necessariò, primum & unicum subiectum inhæisionis omnium materialium accidentium esse Materiam primam, e cuius potentia singula educuntur.
3. Vt non sit Forma, nec subiectum, nec pars subiecti recipientis: sed tantūm conditio Materiæ necessaria ad receptionem, & inhæisionem accidentis.
4. Quod dici solet, subiectum Formæ substantialis esse insensibile & ens in potentia, accidentalis autem sensibile & ens actu, non de solo proprio recipiente, & inhæientia subiecto, sed de aggregato ex subiecto inhæisionis, & eius conditione receptioni inhæisionique necessaria, intelligendum est.

V. Ratio Principij materialis, consistit in Potentia universali recipiendi omnes formas indistinctè, quæ cūm sint indivisibiles ex se, non nisi in Materia per se divisibili recipi possunt, & extendi.

1. Vt Potentiam universalem, ita & Quantitatem in Materia immediatè, nulla forma præsupposita, inhærere necesse est.
2. Non est itaque omnium accidentium materialium communis conditio, mediante forma substantiali ut receptionis & inhæientia ratione, Materiæ inhærere.

VI. Elementi potentia ad Formam, à generante, ad Motum naturalem, à removente impedimentum, per transmutationem, ad Locum autem naturalem potentia, à forma & natura Elementi propria, per emanationem educitur.

Et sibi, & veritati consentaneus est Philosophus, dum cap. 4. lib. 8. Phys. contendit Gravia & Levia moveri ab externo generante, & impedimentum removente, nec ullum habere internum sui motus principium activum: Cap. autem ultimo, ab internis & propriis formis ea asserit agitari.

VII. Ordine natura primum movetur Grave (de Levi iudicium idem) à sua forma

THESES PHYSICÆ.

forma agente per emanationem: secundo totum Grave suo motu movet medium, ut agens per transmutationem: tertio ad motum medij etiam ipsum Grave movetur, ac in recedentis corporis locum succedit.

Moventur igitur Gravia & Levia à seipsis, tum per se, tum per accidens & medij ratione.

V I I. Movetur unumquodque per medium quiescens facilius, quam per medium adverso motu latum, & adhuc facilius, per medium ad eandem partem actum, quam per quiescens.

Cum partes medij priores pulsæ (a) posteriores pellant, consentaneum est, motum Gravium & Levium (b) naturalem, in fine, quam in principio esse concitatio-rem. (a) Text 82. lib. 8. Phys. (b) Text. 88. lib. 1. de Cælo.

I X. Corpus extra suum locum existens, naturaliter ad eum tendit & movetur, Text. 4. & 48. lib. 4. Phys. Cap. 3. lib. 4. de Cælo.

1. Ne mireris igitur idem corpus, secundum simplicem suam naturam, eodem fine, nunc ascendere, nunc descendere: quemadmodum aer in aqua positus, ascendit, in igne, descendit necessario. Cap. 4. lib. 4. de Cælo.

2. Non est igitur omnis motus sursum, cōtrarius ei, qui deorsum, sed spectandus est terminus ad quem.

X, Mistio est miscihilum, non σύγχυσις, non σύνθεσις, sed ἐνωσις. Text, 86. & 90. lib. 1. & 46. & 47. lib. 2. de Ortu,

1. Non manent (c) nec formæ, nec qualitates elementorum in misto, actu atque integræ, sed utræque, per qualitatū contrariarum in contrarias conflictum fractæ, & per activarum acriori lucta prius lassatarum, iunctis (d) viribus in passivas efficientiā, ad unionem & mediocritatem, cuique naturæ convenientem, redactæ. (c) Text. 84. lib. 1. & 48. lib. 2. de Ortu. (d) cap. 1. lib. 4. Meteor,

2. Quemadmodum igitur qualitates, ita & formas elementorum asserimus capaces intensiōis & remissionis, quæ speciem variare comparata est.

3. Eorumque formas, secundum realitates suas, dividuas arbitramur in gradus, in quibus singulis nova formalitas consistat.

4. Eoque autumamus, non posse totas in momento generari, sed gradum post gradum in instanti accedere aut recedere, præeun-

THESES PHYSICÆ.

te alteratione, quæ verus motus est, temporis successione po-
stulans.

XI. Miscibili per se sunt στοιχικὰ καὶ ἀσύντιστα ὡς ἀλλήλων. Text. 87. lib. 1. de Ortu.

1. Cum itaque alteratrices, quæ appellantur qualitates, calidum frigidum &c. Elementorum proprię sint, ex Elementis duntaxat Mistionem fieri consentaneum est.

2. Dando quod in Theriaca Pharmacopolarum sit vera Mistio, non tamen concedimus eam esse mistorum corporum, nisi per accidens, & quatenus mista ad σύγχυσιν illam concurrentia coaluerunt ex Elementis.

XII. Generatio Misti consistit in unione humidi cum sicco, facta à calore virtute frigoris debite composito. Cap. 1. lib. 4. Meteor.

1. Putrefactio igitur & interitus Misti, fit per humidi separationem à sicco, ex defectu caloris nativi, à superante ambientis corporis calore educti. Ibid.

2. Hinc ratio redditur cur hyeme putrefactio sit insolentior, quàm æstate, & rerum temperamenti valde frigidi, aut fervidi difficili-
rior. Ibid.

XIII. Accretionis Forma & essentia est (a) motus quidam: Materia ex qua, (b) alimentum, quod contrarium est principi, deinde simile corpori nutrito: Subiectum (c) est corpus animatum: Efficiens primarium, (d) anima, organicum, calor (e) naturalis: Finis, affectio debita quantitatis ad (f) obeundas actiones vitæ. (a) Text. 24. & 45. lib. 1. de Ortu. (b) Text. 42. & deinceps lib. 2. de Anima. 38. 1. de Ortu. (c) Text. 46. lib. 2. de Anima. (d) Text. 41. & 49. ibid. (e) Text. 41. & 50. ibid. (f) Text. 49. ibid.

Plenè ac plenè definiveris Accretionem, (g) extensionem corporis viventis ad maiorem (b) quantitatem, secundum omnes partes (i) formæ, in omnes positionis (k) differentias, factam ab anima per innatum calorē, ex alimento amplius, quam per halitum occultum frustillatim deperditum est reparante: ut vivens, debita magnitudine acquisita, exerceat proprias operationes. (g) Text. 25. lib. 1. de Ortu. (h) Text. 31. ibid. (i) Text. 35. ibid. (k) Text. 14. lib. 2. de Anima.

XIIII. Nutritione reparatur (l) substantia viventis, ne concidat (m) & intereat: accremento quantitas, maiore suffecta substantia, quàm quæ exesa est, auctior efficitur, ut vivens naturales functiones præsertim (n) τὰ ὁμοίως γίνεσθαι possit

THESES PHYSICÆ.

possit exercere. (l) Text. 41. lib. 1. de Ortu. & 47. lib. 2. de Anima. (m) 48. ibidem. (n) 49. ibid.

Forma & fine interest accretioni nutritio: Forma etenim nutritionis est subita (o) mutatio facta in instanti: Finis ultimus, individui (p) conservatio: Accrementi forma, motio temporis tractû postulans: Finis, conservatio (q) speciei, (o) 39. 1. de Ortu, (p) 48. lib. 2. de Anima, (q) 34. & 35. 2. de Anima.

XV. Vnus sensus est unius contrarietatis prima. Text. 107. lib. 2. de Anima.

Tenemus cum Philosopho, tot esse in animali tangendi facultates specie distinctas, quot tactilium qualitarum, soli Tactui obnoxiarum, dantur oppositiones, quæ ad alias revocari nequeunt in ratione immutationis, etsi in causalitatis ratione, ad alias reducuntur.

XVI. Actus Agentis intellectus, nostri arbitrij est liberè operantis.

Non arbitramur Intellectum Agentem Deum esse, aut aliquam ex abstractis Intelligentiis: sed actuosam mentis nostræ facultatem, quæ illuminare phantasmata in phantasia existentia, & iisdem juncta, ut habitus & perfectio, actum intelligendi producere comparata est: qualem vel in filium oculis objectos in tenebris colores illuminandi potentiam animadvertas facile.

XVII. Divino Philosopho non est eductus humanus intellectus è potestate materia Ideòque optimè sentit eum esse posse, & agere absque corpore: & disertè pronuntiat *διεξέειπεν ἡμετέριον, θεὸν εἶναι, ἀδάρατον καὶ αἰδῆον.* & deniq; per nubem vidit creationem novam. Text. 17. lib. 12. Metaph. Cap. 3. 2. de generat. Animal. Text. 92. lib. 1. de Anima. Text. 21 lib. 2. de Anima. Text. 20. lib. 3. de Anima.

Theses Astronomicæ.

I. *ET* invictissime Philosophorum demonstrationes, & cali illa pars densior, quàm viam Lacteam appellant, ab ortu in occasum ingiter delata, evincit calum ipsum moveri, & stellas ei infixas, ut clavos in rotulis, & nodos in tabulis ad cali motum deferri, nec libero ac vago cursu per calum quiescēs, aut scissum, ut aves per aërem volitare, aut canalibus refertum incedere.

An ideo cælum quiescere contendes, quòd Sacræ literę ad nostrum sensum sermonem accōmodantes, stellas, quas cernimus

THESES ASTRONOMICÆ.

ascendere, descendere, & in gyrum convolvi, dicant cieri, & motum taceant ipsius celi, quod ob *διαφανείας*, non nisi rationis luce, mentis luminibus cernitur agitari? dixeris? nihil, quod Sacris literis tacetur, verum esse asseveres.

I I. Et Theologi omnes plures calos seu caelestes orbes agnoscunt: & Astronomi multivarijs certissimis phaenomenis habent exploratum, decem motibus diversis stellas agitari, quæ, cum non moveantur nisi suis orbibus infixæ, decem calos esse demonstrant evidenter.

Estne igitur temeritatis unicum duntaxat, præter Elementarem Regionem & Cælum Empyræum, Cælum cōstituere, & levissimo argumento ductum omnibus Philosophis ac Theologis cōtradicare, & scientiarum fundamenta evertere.

I I I. Ut Polus mundi ad Æquatorem, ita Zenith ad Horizontem affectum est.

1. Proportione itaque mutata, Poli elevatio supra Horizontem, equalis est distantiaẽ Zenith ab Æquinoctiali.

2. Latitudine loci observata, ex Solis Æquatorem permeantis Meridiana altitudine à 90. gradibus subducta, quam habet Polus ibidem elevationem cognoveris.

*I I I I. Sol proprio motu sub Obliquo Circulo *ἡλιακῷ* concitatiùs incedit, quàm stellæ superiores, remissiùs quàm Luna, Venus & Mercurio, nunc concitatiùs, nunc remissiùs.*

Inerrantium stellarum, & errantium sitarum supra Solem, ortus Heliacus matutinus est, occasus vespertinus: Lunę ortus vespertinus, matutinus occasus: Veneris & Mercurii ortus, nunc matutinus est, nunc vespertinus: Similiter & occasus. Atque hinc est, quòd Venus Solis ortum in Oriente mané antevertens, Lucifer, post Solem occasum vesperi in Occidente apparens, Hesperus appelletur.

V. Sol in signis Borealibus permeandis, octo dies plus minus commoratur diutiùs, quàm in Australibus.

1. *Ἀνομελῶς* itaque sub Zodiaco moveri fatearis.

2, Ideòque proprium Solis centrum, circa quòd regulariter feratur, a centro mundi seu Zodiaci admittas determinari.

3. Nec Soli, nec cæteris planetis, quibus persimile observatur evenire, Orbem, in quo deferantur, Excentricum denegabis.

Vi. Pla-

THESES METAPHYSICÆ.

VI. *Planeta omnes, Sole excepto, nunc concitatiores, nunc tardiores, nunc propinquiores terra, nunc ab ea remotiores cernuntur, quam sola Excentricitatis ratio ferre queat.*

Necesse est cuique Planetæ, Sole dempto, assignare Epicyclum, aut aliud quid simile, per quod huiusmodi phænomenon rationes reddi possunt.

VII. *Luna Soli, vel coniuncta, vel opposita, latitudinem habet, nunc maiorem, nunc minorem, nunc nullam, nunc in Apogæo, nunc in Perigæo Epicycli collocatur: Sole etiam aliquando in Apogæo, aliquando in Perigæo existente.*

Hinc causa in promptu est, cur non omnes, nec Lunæ, nec Solis Eclipses, æquales sint, aut magnitudine, aut duratione.

Theses Metaphysicæ.

I. **C**AP. sexto lib. II. *Metaph.* colligit Philosophus, *Physicam* diuersam esse à *scientia*, quæ versatur circa *Ens* quæ *Ens*, & etiam à *Theologia*, ex eo quod *Physica* non versetur circa *Ens abstractum, immobile, & diuinum*.

Vnde luce clarius est, ex mente Philosophi, & *Theologiam*, quæ *Substantias abstractas* contemplatur, partem esse *Metaphysicæ*: Et in *Metaph.* abstractas *Substantias*, ut subiectum considerari: etsi utriusque contrarium, a quibusdam nimisquàm inconsulto statuatur.

II. *Ἐπεὶ δ' ὅτι ἡ τῆ φιλοσόφου ἐπιστήμη τῶ ὄντος ἢ ὃν καθόλου καὶ ἡ κατὰ μέρος, Cap. 3. lib. I. Et cap. 6. ejusdem Περὶ τοῦ χαλεπὸν ὃν θεῖον καὶ ἀκίνητον, ἑτέρα τῆς φυσικῆς καὶ τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης ὅτι τις.*

Hinc, stante conclusionē superius posita, de habitudine *Theologiæ* ad *Metaphysicam*, quæ partis est ad totum, nullamque collisionem inter suppositas Philosophi sententias, ut par est, admitendo, sequitur necessariò, nec vniversalem a Deo & creaturis præcisam *Entis* rationem, nec *Substantiam* diuinam, sive, ut solum Deum, sive, ut reliquas etiam *Intelligentias* comprehendit, subiectum esse *Metaphysicæ* adæquatum: efficiturque duas esse *Metaphysicæ* partes, unam *Communem*, de communi & præcisa *Entis* ratione: alteram *Propriam*, de *Entibus abstractis & diuinis*, in particulari: quamquidem diuisionem, non esse Philosopho insolentem, ex *Logicis*, *Ethicis*, & *Physicis* observare fuerit in proclivi.

THESES METAPHYSICÆ.

III. Omnia quæ sunt, realiter conveniunt in natura & cōmuni Entis ratione.

1. Non est igitur convenientia realis in communi Entis ratione, sufficiens causa, cur aliæ res particulares, cadant sub hanc Scientiam secundum proprias suas rationes, & aliæ non.
2. Consule Aristotelem, consule interpretes, rationem nullam (ut arbitramur) invenies, præter propriam Metaph. abstractionem, quam vocant abstractionem a materia secundum esse.
3. Ea igitur omnia, & sola, quæ abstrahunt a materia secundum Esse, h.e. quæ inveniuntur in rebus penitus immateriatis, siue in iis solis cōperiantur, siue nō, sunt propria Metaph. cōsiderationis
4. Ideoque τὸ δι' ὅλης τῆς οὐσίας καὶ τὸ εἶναι ἢ τοῦ αὐτοῦ, seu quod eodem recidit τὸ εἶναι ἢ δι' ὅλης καὶ τῆς οὐσίας sumptum ad modum totius, non tantum actualis, sed & potentialis, h.e. ut includit supposita καὶ ἀδῆλον, adæquatum esse totius Metaph. subiectum: quo modo sumptum Corpus Naturale subiectum est adæquatum Scientiæ naturalis. Cap. 6. lib. 11. Metaph.

5. Ac proinde partis Cōmunis subiectum, erit τὸ δι' ὅλης καὶ τῆς οὐσίας, h.e. ipsum commune Ens ut totum actuale præcisum a suppositis: Propriæ autem, Substantia a materia separata qua talis, tū secundum rationem, quæ materiata & immateriata communis est, & ab utrisque præcisa, tum secundum proprias immateriarum, primæ, inquam, independentis, & dependentium a prima, rationes.

IIII. Obiectum generale & proprium alicuius facultatis, includitur essentialiter & quidditative in ōnibus ijs, in quæ per se, directè, & propriè fertur facultas: nec possunt Entis realis affectiones propriæ, esse mera rationis Entia, quæ nō nisi per intellectus operationem rebus conveniunt.

1. Ens igitur essentialiter includitur in suis passionibus, Vno, Vero, Bono.
2. Conceptus igitur Vnius, Veri, & Boni resolvuntur in conceptum Entis realis, & conceptum entis rationis superadditi, siquidem illud directè, hoc indirectè ab intellectu apprehenditur.
3. Proprietates itaque Entis, etsi sint reales, & per superaddita ab ipso Ente, & a se invicem distinguantur, non sunt tamen ex natura rei distinctæ ab Ente, & ideò reapse Entitas rei, est Bonitas rei, Veritas rei, & contra. Text. 3. lib. 4. Metaph.

THESES METAPHYSICÆ.

4. Atque hinc sequitur, per Entis proprietates, nullam novam perfectionem in ipso Ente explicari: sed ipsam Entitatem per negationes, aut relationes superadditas variè declarari.

5. Et non esse communem omnium proprietatum demonstrabilium conditionem, ut à subiectis suis realiter distinguantur.

V. Affirmatio non constat ex oppositis negationibus.

1. Ergo Vnū nō dicit negationē multitudinis in sua formali ratione

2. Ergo divisionis.

VI. Multitudo & Vnum per accidens est indivisum à se, & idem sibi ipsi.

1. Quapropter formalis ratio Vnius, erit negatio divisionis in se, & non identitas ad se.

VII. Pars toti non opponitur.

1. Ergo inter Vnum & Multa, intuitu eius quod in utrisque positivum est, nulla oppositio.

2. Quare horum oppositio spectanda est ratione inclusæ & formaliter significatæ negationis.

VIII. Divisio est negatio realis, quā unum removetur ab alio, diciturque hoc non esse illud.

1. Cum itaque Vnum divisionis negationem significet, annon negationis negationem denotabit?

2. An etiam æquipollebit affirmationi?

3. Et aliquid significabit positivum?

IX. Non Ens non nisi æquivocè dicitur Vnum, aut Multum, quatenus nimirum æquivocè etiam est Ens, h.e. quatenus ad modum entis concipitur.

Quocirca, Vnum non dicit puram negationem divisionis, sed negationem ad modum privationis, h.e. quæ aliquo modo privationem imitetur, quatenus divisio Enti reali tanquam subiecto adnectitur.

X. Ex positis tandem aliquādo concludamus Vnitatem realem, per se, in se, & absolute rebus cōpetentē, esse genuinam affectionem Entis subiecti huius Sciētiae.

Quapropter excludēde sunt Vnitates rationis, ut subiecti & prædicati: Vnitates eorum, quæ per accidens una dicuntur: eorum quæ per comparisonem, qualiter Sortes cum Platone est unus specie, cum Bucephalo unus genere: & uno verbo, quorumcunque ratione superioris, aut inferioris, & non in se spectatorum, Vnitas esse dicitur.

E

THESES METAPHYSICÆ.

Nec possunt nec Intelligentiæ Cæli, nec homines continuo, & undamomentum omnia generatim & speciatim intelligere: & multoties humanus animus decipitur in rebus cognoscendis.

1. Nec igitur humanus, nec Angelicus, sed Divinus tantum Intellectus regula potest esse & norma veritatis.
2. Adeo, ut exacte definias Veritatem, conformitatem rei cum Divino intellectu.
3. Unde, cum sit Veritas non modo Divinis Intelligentiis, verum etiam hominibus aliqua ex parte perspecta, an æternas Mentis Divinæ rationes etiam nobiscum communicari ambigendum est?

XII. *De iis, quæ sunt in intellectu, & in re. Text. 4. lib. 2. Metaph.*

1. Unde efficitur vera esse omnia Entia, etiam absolute accepta: ante affirmationem & negationem intellectus: & non omnia habere causas suæ veritatis, sed aliquid esse, quod veritatis causa sit in cæteris rebus omnibus.
2. Ideoque rerum aliæ erunt aliis veriores.
3. Et veritas intensioris ac remissionis capax.
4. Et impar rerum conformitas ad intellectum Divinum.

XIII. *Res singulae æque sunt conformes uni voci & peculiaribus suis rationibus in mente Divina existentibus.*

Ideoque inæqualis Veritatis participatio non est rerum comparatione habita ad Ideas proprias, sed universales: v. g. ad Ideam Entis, cui solus ipse Deus Opt. Max. perfecte & plene adequatur: cætera verò prout plus, minusve ei assimilantur, magis, aut minus sunt vera.

XIII. *Ut Lux, ita Bonitas, non tantum rem possidentem perficere, sed & alijs ornamento, & emolumento esse comparata est.*

1. Quocirca Entia cuncta, ut in se Bonitatem & Perfectionem habent, qua summe Bono assimilantur, & ab eo, quod non est separantur, ita aliis etiam rebus Bona sunt, conducunt, conveniunt.
2. Ut Bonitas absoluta, ita etiam relativa, Entis est proprietas.

XV. *Ideo materia formam, corpora locum naturalem, virtutes præternaturnales, & generatim unumquodque aliud appetit, quia sibi congruit, convenitque.*

Erit itaque conventio Boni respectivi ratio formalis: appetibilitas autem relatio formalem Boni rationem sequens.

VNI, VERO, ET BONO, SIT GLORIA.

